

שיקום ושדרוג חופי הכינרת "החזרת עמרה ליושנה"

כחלק ממאמץ של מדינת ישראל לשקם ולשפר את חופי הכינרת, התבקשנו על ידי איגוד ערים כינרת ורשות הכינרת, לשדרג את רצועת החוף צינברי-ברניקי-שקמים באורך של כ־4 ק"מ, הממוקמת במערב הכינרת, בין המושבה כנרת לעיר טבריה. אנחנו, אנשי משרד גרינשטיין הר-גיל לאדריכלות נוף ותכנון סביבתי, נבחרנו להוביל את התהליך, בתאום עם אגף מינהלת הכינרת ברשות הכינרת. בכתבה זו יתוארו החלק הראשון של תהליך התכנון, החזון התכנוני שהתגבש וההחלטות העיקריות שהתקבלו.

אד' נוף ד"ר גיל הר-גיל ואד' נוף יוסי יפרח

חב' גרינשטיין הר-גיל לאדריכלות נוף ותכנון סביבתי

לפני כ־20 שנים, עת מפלס הכינרת היה גבוה ולאורכה היו חופים שהיו צרים מלהכיל את הביקוש לנופש, בוצעו בחוף המערבי של הכינרת, משטחי פעילות שכונו "כליות". משטחי הפעילות נתמכו על ידי קירות תמך שנבנו בתוך המים. לכל חוף תוכננו (אד' נוף ג. שריג) מספר משטחי פעילות המהווים את האזורים העיקריים בהם מתרחשת פעילות הנופש והפנאי. במשך השנים, בשל הזמן שחלף ורמת התחזוקה הבסיסית, משטחי הפעילות הפכו פחות נעימים והרבה פחות אטרקטיביים. רצועת חוף זו זוכה למבקרים רבים, מכל רחבי הארץ, כמו גם נופשים מקומיים, תושבי טבריה וסביבתה. מספר הנופשים בחופים אלה די מאוּזן, בין ימי השבוע לסוף השבוע.

בשנים האחרונות, בשל ירידת מפלס הכינרת, נוספה לרצועת החוף הוותיקה רצועת חוף

הדמיות: חב' גרינשטיין הר-גיל לאדריכלות נוף ותכנון סביבתי

חדשה - "רצועת התנוודות" הגובלת במי הכינרת, שאינה מפותחת והשימוש בה מועט. התוכנית שלאורה מתבצע התכנון שלנו היא תוכנית המתאר הארצית המפורטת תמ"א 13/13'א' שהליך תכנונה החל לפני כעשר שנים, עם הקמת איגוד ערים כינרת ואשר נכנסה לתוקפה לפני כשנתיים.

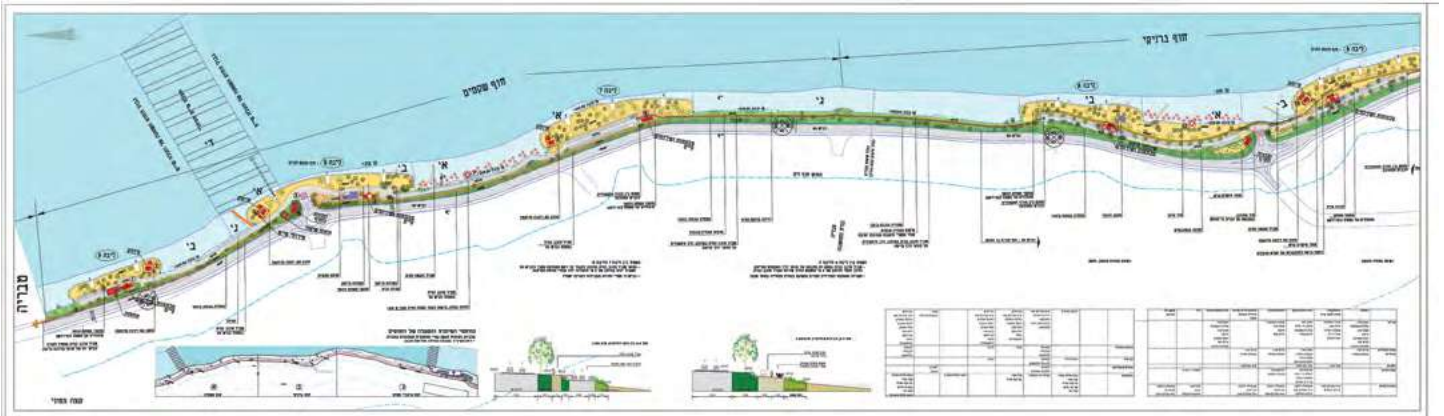
תוכנית המתאר הארצית המפורטת נערכה במטרה לאפשר את פיתוח החופים, להעשיר את מגוון שירותי התיירות, את פעילות הנופש ואת שירותי החוף לפיתוח תיירותי-מסחרי. כל זאת, במוקדים של פיתוח אינטנסיבי שיקושרו ביניהם בטיילת אינטנסיבית, ובשטחים בפיתוח אקסטנסיבי. מינון פרוגרמתי זה נקבע בכדי שלא ליצור תחרות בפיתוח התיירות בטבריה. תוכנית המתאר קבעה גם, כי בשונה מהמצב היום, כל חוף יתוכנן כחוף נפרד, ללא כביש פנימי המחבר בין החופים והרצף היחיד שיקשר בין כל החופים יהיה שביל סובב כינרת, המיועד להולכי רגל ולצרכים תפעוליים. בתוכנית הוגדר גם כי אחד החופים (חוף שחף) יפותח כחוף אקסטנסיבי, בו יינתן דגש על המופע הטבעי. בתוכנית הוגדרו כללים לפיתוח השטח לרצועת החוף הוותיקה ולרצועת התנוודות.

בתוכנית המתאר הוגדרו ארבעה מקטעי חוף, מדרום לצפון: 1. חוף צינברי - חוף נגיש מאוד וסמוך לאתרי נופש ועניין רבים. 2. חוף ברניקי - חוף סמוך לכביש העולה לפוריה. מהווה גם "שער" למרחב חופי הכינרת. 3. חוף שחף - חוף טבעי שאיננו מפותח. 4. חוף שקמים - חוף הפועל בזיקה לשימושי התיירות והנופש של העיר טבריה.

התוכנית שלנו מאמצת את עיקרי תוכנית המתאר, בהתייחס לחלוקה לארבעת החופים ובהתאמה למצב הקיים. התכנון שלנו התמקד בשלושה נושאים עיקריים: א. ברצועת החוף הוותיקה ובמשטחי הפעילות ("כליות") שתוכננו בעבר. ב. ברצועת התנוודות שנוצרה עם ירידת מפלס הכינרת ושלא תוכננה עד היום. ג. בשביל סובב כינרת וברצף החופי שצוין בתוכנית המתאר, אך לא תוכנן הלכה למעשה.

בבואנו לתכנן את רצף החופים למדנו וניתחנו את השטח מבחינת השימוש בו, הצמחייה והאלמנטים הקיימים. החלטנו, כי משטחי הפעילות, עצי הדקל ועצי הפיקוס הוותיקים, צמחיית הגדות, כמו גם קו החוף בעל התואי המתעקל יהוו את מקורות ההשראה שלנו לתכנון כולו. החלטה תכנונית מהותית נוספת שהתגבשה עם תחילת תהליך התכנון, הייתה לשמור על מערך משטחי הפעילות ("כליות"), על קירות התמך והמעקים התוחמים אותם ולהתבסס עליהם (בין היתר כדי לצמצם את העלויות) גם בתכנון החדש.

בבואנו לתכנן את רצף החופים למדנו וניתחנו את השטח מבחינת השימוש בו, הצמחייה והאלמנטים הקיימים

הדמיות: חב' גרינשטיין הר-גיל
לאדריכלות נוף ותכנון סביבתי

בין עיקרי התכנון שהתגבשו במהלך תהליך התכנון והתיאום עם צוות היועצים ונציגי הרשות, הייתה יצירת הרמוניה בין החופים השונים, על ידי שימוש בחומרי גמר צנועים, המתאימים לאופי המקום. בין היתר התקבלו החלטות כי תכנון המבנים יעשה בניסיון לרכז שימושים ופונקציות, כי חופי הרחצה המוכרזים יאופיינו בפיתוח נוח ונגיש לקהל הרחב תוך שמירה על אופיים הטבעי יחסית, כי יתוכננו בהם פרטי ריהוט חוצות פריקים, בין היתר מצללות, אשפתונים ודק שיונח על הקרקע הטבעית. הצמחייה הטבעית תישמר ואף תתוגבר באזורים מוגדרים, בהיקף קירות התומכים את משטחי הפעילות - זאת בכדי ל"רכך" את מופע הקירות. במשטחי הפעילות תוכננו שבילי בטון המגדירים את אזורי הנופש והפעילויות השונות, כך שייצרו תחושה של סדר, יתרמו לנגישות טובה ויאפשרו תחזוקה נוחה ויעילה יותר.

אזורי הנופש יתפקדו בצורה קצת שונה האחד מהשני בכל משטח פעילות. בין סוגי אזורי הנופש יהיו: שטח לחורשה, פיקניק ומנגל, משטח דשא והתכסית הטבעית. אזורי הגינון יפרידו בין הכביש הפנימי והחניה לבין אזורי הנופש.

בימים אלה, לאחר שהפרוגרמה והתוכנית הכללית שהוכנה לאורה אושרו, אנחנו מקדמים תוכניות לביצוע מערך החופים, ואדריכל המבנים, ויקטור ברקאי, מקדם בתיאום אתנו את תכנון המבנים. אנחנו מקווים כי המהלך שהתחיל לפני כ-10 שנים, עם תוכנית המתאר המפורטת לחופי הכינרת, תמ"א 13/13 א' וממשיך בתוכניות לביצוע רצף החופים צינברי-שקמים, יחזיר את האטרקטיביות שהייתה אופיינית לאזור, "יקפיץ" את איכות החופים ויהפוך את רצף החופים לפופולרי עבור המטיילים והנופשים.

יזמים: רשות ניקוז ונחלים כינרת עבור איגוד ערים כינרת
מתכנן ראשי: גרינשטיין הר-גיל, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי
ניהול הפרויקט: אמיר שילוני
אדריכל: ויקטור ברקאי
יעוץ תנועה: לוי-שטרק זילברשטיין מהנדסים יועצים בע"מ

התוכנית שלנו מאמצת את עיקרי תוכנית המתאר המפורטת, תמ"א 13/13 א'